

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЧИТАЦЬКОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ»**

Виконала:

студентка II курсу Angbl-M17 групи
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (англійська), додаткової
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (російська))

Крижановська Катерина Вікторівна

Керівник:

Главацька О.І., кандидат філологічних
наук, доцент кафедри англійської мови

Рецензент:

Боднарчук Т.В., кандидат педагогічних
наук, доцент кафедри німецької мови

Кам'янець-Подільський – 2018

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЧИТАННЯ ЯК КОМПОНЕНТ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	
1.1 Мета і зміст формування іншомовної компетенції в читанні у студентів мовних ВНЗ	8
1.2. Психологічна основа читання.....	11
1.3. Методи навчання читання	15
1.4. Фактори впливу на формування компетентності у читанні.....	19
1.5. Класифікація видів читання за комунікативними цілями.....	23
1.5.1. Читання з розумінням основного змісту тексту.....	25
1.5.2. Переглядове читання	28
1.5.3. Вивчаюче читання	29
1.6. Вимоги до текстів для читання.. ..	32
1.6.1. Типи автентичних текстів	34
Висновок до розділу.....	36
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ	
2.1. Етапи роботи з текстом та система вправ для формування компетенції у читанні.....	37
2.2. Формування читацької компетентності студентів засобами комп'ютерних програм.....	38
2.3. Навчально-мовленнєва ситуація при формуванні компетентності у навчанні читання іншомовних текстів.....	46
2.4. Організація самостійного читання студентів.....	53
2.5. Засоби формування компетентності у читанні.....	57
2.5.1. Використання навчальних комп'ютерних програм для вдосконалення навиків читання	58
2.5.2. Використання автофонограми для удосконалення у студентів виразного читання	60
2.6. Контроль рівня сформованості компетентності у читанні.....	65
Висновок до розділу.....	67
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВНЗ – вищий навчальний заклад

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

ІМ – іноземна мова

КП – комп'ютерна програма

КТЧ – компетентність у техніці читання

КЧ – компетентність у читанні

ЛО – лексична одиниця

ЛСК – лінгвосоціокультурна компетентність

МД – мовленнєва діяльність

НКП – навчальні комп'ютерні програми

НМС – навчально-мовленнєва ситуація

ТЧ – техніка читання

ВСТУП

Курс України на інтеграцію у світове співтовариство визначає стратегічний орієнтир мовної політики вищих навчальних закладів (ВНЗ) у галузі навчання іноземних мов (ІМ) – підготувати студентів до міжкультурного спілкування, що передбачає інтегроване формування компетентностей у всіх видах мовленнєвої діяльності та лінгвосоціокультурної компетентності (ЛСК).

Державну політику врегулювання суспільних відносин у галузі навчання, виховання та професійної підготовки громадян України визначено в таких документах державної ваги, як Закон України «Про вищу освіту» (2011 р.), Державний стандарт вищої освіти (2011 р.), Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025, Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (2003) та інші законодавчі акти. Державна цільова комплексна програма «Вчитель» (2002 рік) окреслює коло питань, що стосуються розв'язання проблем підготовки та професійної діяльності педагогічних працівників, провідним з яких є адаптація змісту вищої освіти через Державні стандарти до потреб суспільства, що сприятиме готовності випускників до мінливих умов сучасного ринку праці.

Основне завдання освіти в умовах європейського полікультурного соціуму полягає у формуванні та розвитку особистості, але не завдяки накопиченню певних фактів, а шляхом засвоєння певного змісту, в першу чергу завдяки читанню, в тому числі іноземними мовами [33, с. 93].

Проблема формування іншомовної компетентності у читанні (КЧ) завжди було актуальним. Його вивченням займалося (і займається) багато зарубіжних та вітчизняних вчених і методистів (A.G. Abrams, C.H. Brumfit, J. Collie, D. Strange, J. Harmer, I. Williams, W.E. Young, N. Brandes, N. Dash, M. Sadoski, D. Wyse, Й.М. Берман, М.Л. Вайсбурд, А.П. Старков, Г.В. Рогова, І.Н. Верещагіна, З.Н. Нікитенко, Т.А. Разуваєва, С.К. Фоломкіна, О.М. Соловова, О.В. Носонович, М.Л. Вайсбурд, О.В. Бирюк, О.Б. Бігич, Г.Е. Борецька, Т.О. Вдовіна, С.В. Гапонова,

М.В. Денисенко, О.А. Мацнєва, Є.В. Мусницька, К.І. Онищенко, В.В. Черниш, С.І. Шевченко та ін.), які у своїх наукових та науково-методичних працях створили низку технологій читання та відповідних прийомів.

Водночас проблема формування КЧ не може вважатися остаточно вирішеною, оскільки потребують уточнення характеристики та особливості формування іншомовної компетентності у читанні саме студентів ВНЗ різних типів акредитації. Питання формування стратегічної компетенції при навчанні читання ІМ є малодослідженим як в теоретичному, так і в практичному плані. Слід зазначити, що ролі читання як однієї з форм письмового спілкування мовної діяльності, яка бере участь в процесі формування комунікативної компетенції, на сьогоднішній день приділяється значно менше уваги в порівнянні з усними формами спілкування.

Актуальність проблеми формування іншомовної КЧ зумовлюється потребою теоретично і практично дослідити роль і місце стратегічної компетенції при навчанні читання ІМ у контексті компетентнісного підходу, що визначається сучасними концепціями перебудови освіти в Україні в напрямку забезпечення всебічного розвитку особистості із використанням нових підходів до формування КЧ на заняттях англійської мови у ВНЗ. Особлива роль у цьому процесі належить ланці навчання, де цілеспрямовано виявляються та розвиваються здібності студента, формуються вміння та бажання вчитися, створюються умови для самовираження. Актуальність питання зумовили вибір теми магістерського дослідження: «Формування англійської читацької компетентності студентів ВНЗ».

Об'єкт дослідження: процес навчання англійської мови у ВНЗ.

Предмет дослідження: особливості процесу формування іншомовної КЧ та способи навчання цього виду мовленнєвої діяльності (МД) студентів мовних спеціальностей у ВНЗ.

Відтак, **мета** роботи – дослідити проблему формування іншомовної компетенції у читанні студентів мовних факультетів ВНЗ з урахуванням

сучасних умов і тенденцій у навчанні ІМ.

Дана мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- опрацювати методичні джерела, пов'язані з проблемою дослідження;
- розкрити суть читання як виду МД;
- провести огляд методів навчання читання англійською мовою;
- дослідити питання, що стосуються загальної характеристики іншомовної компетенції у читанні, цілей її формування у студентів ВНЗ;
- обґрунтувати етапи формування компетентності у читання, вправи і завдання для її формування;
- розглянути прийоми навчання та види вправ і завдань для формування умінь вивчаючого, ознайомлювального і вибіркового читання;
- охарактеризувати засоби формування компетентності у читанні і контроль рівня її сформованості у студентів ВНЗ;
- зазначити причини необхідності організації самостійного читання студентів;
- проаналізувати труднощі формування КЧ та розкрити способи їх подолання;
- обґрунтувати використання сучасних засобів формування КЧ у навчальному процесі, зокрема, навчальних комп'ютерних програм та автофонограми.

Для обґрунтування теоретичних положень та опису практичних завдань використано такі **методи дослідження**: аналітичні, узагальнюючі (синтез, опис), інтерпретаційні (пояснення, порівняння, аналогія), вивчення вітчизняної та зарубіжної літератури в області методики навчання ІМ, лінгводидактики, лінгвістики, психолінгвістики, соціолінгвістики; вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду, спостереження за навчальним процесом в аспекті навчання читання; метод систематизації і класифікації матеріалу; аналіз інноваційних технологій та методів навчання.

Практичне значення роботи визначається можливістю застосування її основних положень та висновків у навчальному процесі. Результати

дослідження можуть бути використані при написанні статей, доповідей на студентських конференціях, курсових і магістерських робіт, при укладанні методичних посібників та методичних рекомендацій щодо вдосконалення студентами навичок та вмій в читанні, на оволодіння ними комплексом компенсаційних стратегій, що дозволяють адекватно зрозуміти і сприйняти інформацію, отриману з автентичних текстів, у випадку нестачі мовних і соціокультурних знань.

Матеріалом дослідження слугували наукові та науково-методичні праці вчених і методистів, Національна доктрина розвитку освіти, державні стандарти освіти, програми для ВНЗ, методичні розробки вчителів та викладачів, підручники, посібники, передовий досвід роботи викладачів у вузах та власний досвід, отриманий під час проходження педагогічної (виробничої) практики в ЗНЗ у ЗОШ I-III ступенів № 8 (м. Кам'янець-Подільський, 2018 р.), педагогічної (асистентської) практики у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка і власний досвід підготовки та проведення занять у НВК №3 м. Кам'янець-Подільського.

Результати роботи **апробовано** на науковій конференції студентів та магістрантів за підсумками науково-дослідницької роботи у 2017-2018 навчальному році та Міжнародній студентській Інтернет-конференції «Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти». Опубліковано статтю «Критерії відбору текстів для формування лінгвосоціокультурної компетентності школярів» [19].

Структура магістерської роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків та списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

Сучасне осмислення проблем мовної освіти та її реалізації у вищій школі зумовлює підвищення теоретико-методичного рівня навчання ІМ. Пошук шляхів розв'язання цих проблем тісно пов'язаний із дослідженням комплексу питань, серед яких формування навичок читання студентів на заняттях англійської мови є одним з актуальних. Усе це свідчить про необхідність створення ефективної системи роботи з його удосконалення.

Змушені визнати, що читання, як продуктивний процес, втрачає свою актуальність. Сучасні студенти не прагнуть читати а ні рідною, а ні ІМ. Крім того, низький інтерес до читання може бути зумовлений не сформованістю навичок читання на ІМ, або не відповідністю текстів індивідуально-особистісним інтересам студентів. Таким чином, перед викладачем постає запитання: що конкретно необхідно зробити, щоб найбільш ефективно сформувати інтерес до читання та якомога продуктивніше використовувати комунікативні вміння читати ІМ?

У магістерській роботі ми розкрили питання формування навичок читання як виду МД; дали загальну характеристику іншомовної компетенції у читанні, цілей її формування у студентів ВНЗ; зробили огляд методів навчання ТЧ та видів читання; розглянули етапи формування КЧ; описали вправи і завдання для її формування; проаналізували труднощі формування КЧ та розкрили способи їх подолання; розглянули прийоми навчання та види вправ і завдань для формування умінь вивчаючого, ознайомлювального і вибіркового читання; охарактеризували засоби формування КТЧ і контроль рівня її сформованості; обґрунтували використання сучасних засобів формування КЧ у навчальному процесі.

Ретельно вивчивши методичну літературу та ознайомившись з передовим досвідом вчителів, викладачів та методистів, ми дійшли наступних висновків:

- читання належить до письмової форми комунікації і є рецептивним видом МД, що спрямований на сприйняття і розуміння писемного

тексту;

- до складників КЧ відносяться вміння (мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, компенсаційні), знання: декларативні (мовні, країнознавчі) та процедурні (соціокультурні); комунікативні здібності читання;
- до психофізіологічних механізмів читання відносяться: зорове сприйняття, внутрішнє промовляння, сегментування тексту, оперативна пам'ять, антиципація (чи ймовірне прогнозування), довготривала пам'ять, осмислення;
- у вітчизняній методиці для розвитку ТЧ використовують метод цілих слів, метод читання цілими реченнями, звуковий аналітико-синтетичний метод та їх модифікації;
- на успішність читання впливають умови сприйняття писемних текстів, індивідуально-психологічні особливості самого читача та мовні характеристики тексту;
- у процесі навчання читання слід дотримуватись певних етапів (навчання алфавіту, звуко-буквених і букво-звукових відповідностей, озвучування окремих слів та словосполучень, формування техніки озвучування речень та текстів; навчання читання мовчки);
- навчання різни видам читання (ознайомлювальному переглядовому та вивчаючому) з різними комунікативними цілями здійснюється в умовах уже сформованих навичок читання завдяки систематичній роботі з нескладними навчальними текстами, робота з якими залишається одним із самих дієвих засобів навчання, що формує пізнавальні інтереси студентів;
- велике значення має характер текстів: їх зміст, інформативність, цікава фабула і т.п. Від якості текстового матеріалу залежить мотивація читацької діяльності студентів;

- іншомовні тексти для читання повинні мати пізнавальну цінність, відповідати віковим особливостям та інтересам студентів, нести виховний та розвиваючий потенціал, мати різні форми мовлення;
- у процесі навчання ІМ у ЗНЗ необхідно сформувати вміння читання на комунікативно достатньому рівні, з тим щоб студенти могли розуміти основний зміст автентичних текстів та досягти повного розуміння складніших за змістом і структурою текстів різних жанрів: суспільно-політичних, науково-популярних, художніх (адаптованих);
- засобами формування КЧ є тексти різних видів та жанрів. Доцільним та ефективним є використання навчально-мовленнєвих ситуацій, створення моделей навчання ІМ з використанням навчальних комп'ютерних програм та автофонограми для вдосконалення навиків читання;
- студентів потрібно вчити користуватися одно- / двомовними словниками та різними довідковими матеріалами;
- оволодіння навичками самостійної роботи активізує пізнавальну діяльність майбутнього спеціаліста;
- для контролю рівня сформованості КЧ використовують різні види тестових завдань: тести перехресного, альтернативного та множинного вибору, а також тести на упорядкування та на конструювання відповіді (завдання на завершення, на підстановку, на трансформацію, внутрішньомовне перефразування, міжмовне перефразування).

Реалізація організаційно-педагогічних умов супроводжується впровадженням спеціально організованих форм (практичні заняття в навчальній аудиторії; практичні заняття в аудиторії інтерактивних технологій; аудиторна та позааудиторна робота (з НКП), самостійна робота; дистанційні онлайн курси), методів (презентація; науково-методичні семінари; майстер класи; семінари-практикуми; круглі столи); засобів (НКП; мультимедійні засоби; інтерактивний проектор; дистанційна онлайн-платформа; підручники та посібники; словники).

Сьогодні перед викладачем ІМ постає нелегке запитання: як зробити, щоб заняття було радісним і цікавим для студентів, щоб розкривався творчий потенціал особистості, щоб заняття сприяло самостійному пошуку та розширенню кругозору майбутнього фахівця. Цього можна досягти лише за умови, якщо викладач знайде шляхи найефективнішого досягнення мети навчання і прийоми оптимізації навчального процесу. Викладач має перейматися ефективністю власної та студентської співпраці й шукати складові успішної взаємодії. А плануючи заняття, включаючи в його структуру той чи інший елемент, не забувати ставити собі запитання: «Навіщо я це роблю? Чи досягну я тієї мети, яку прагну?»

Вагомість читання як виду іншомовної МД підкреслює те, що рівень сформованості КЧ зумовлює ефективність формування компетентності у говорінні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азимов Э.Г., Щукин А.Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва : Изд-во ИКАР, 2009. 448 с.
2. Асоянц П.Г., Синекон О.С. До проблеми професійного англомовного письма з комп'ютерною підтримкою. *Педагогічний процес : теорія і практика* : зб. наук. праць. Київ : Вид-во «ЕКМО», 2008. Вип. 4. С. 20-27.
3. Бирюк О.В. Навчально-мовленнєва ситуація при формуванні лінгвосоціокультурної компетентності у навчанні читання іншомовних текстів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки*. 2016. Вип. 141. С. 18-21.
4. Борецька Г.Е. Методика формування іншомовної компетентності у техніці читання. *Іноземні мови*. 2012. № 1. С. 3-8.
5. Борецька Г.Е. Методика формування іншомовної компетентності у читанні. *Іноземні мови*. 2012. № 3. С. 18-27.
6. Борецька Г.Е., Скляренко Н.К., Устименко О.М. Методика формування іншомовної компетентності у читанні. *Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика* : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. С. 370-417.
7. Вайсбурд М.Л. Использование учебно-речевых ситуаций при обучении устной речи на иностранном языке : уч. пособ. [для проведения спецкурса по обучению иноязычному общению в системе повышения квалификации учителей]. Обнинск : Титул, 2001. 128 с.
8. Вайсбурд М.Л., Блохина С.А. Обучение пониманию иноязычного текста при чтении как поисковой деятельности. *Иностранные языки в школе*. 1997. № 1-2. С. 33-38.
9. Васильева Т.Г. Типологизация методов обучения технике чтения. URL: http://lib.herzen.spb.ru/text/vasiljyeva_35_76_2_47_54.pdf.
10. Вдовіна Т.О. Методика навчання майбутніх учителів іноземної мови читання англійських художніх текстів : дис. ... канд. пед наук : 13.00.02 / Дрогоб.

- держ. педагог. ун-т імені Івана Франка. Дрогобич, 2002. 282 с.
11. Волкова Н.П., Тарнопольський О.Б. Моделирование професійної діяльності у викладанні навчальних дисциплін у вишах : монографія / за заг. та наук. ред. О.Б. Тарнопольського; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. Донецьк : [б.в.], 2013. 226 с.
 12. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика : учеб, пособие для студ. лингв, ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб, заведений [3-е изд. стер.]. Москва : Академия, 2006. 336 с.
 13. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
 14. Гура О.І. Сутність професійної компетентності викладача ВНЗ. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2005. Вип. 25. С. 91-94.
 15. Денисенко М.В. Навчання учнів початкової школи техніки читання англійською мовою : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / КНЛУ. Київ, 2004. 217 с.
 16. Драч А.С. Модель формування читацької компетентності майбутніх вчителів іноземних мов засобами навчальних комп'ютерних програм. *Young Scientist*. 2018. №7. С. 70-75.
 17. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. Москва : Просвещение, 1991. 222 с.
 18. Конышева А.В. Английский язык. Современные методы обучения. Минск : ТетраСистемс, 2007. 352 с.
 19. Крижановська К. Критерії відбору текстів для формування лінгвосоціокультурної компетентності школярів. *Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти* : матеріали VI міжнар. студ. Інтернет-конф. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. С. 191-192.
 20. Кузнецова Г.А. Формирование стратегической компетенции в процес её обучения чтению : дисс. ... пед. наук : 13.00.02. Москва, 2004. URL: <http://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-02/dissertaciya-formirovanie->

strategicheskoy-kompetentsii-v-protssesse-obucheniya-chteniyu#ixzz5Z4RQZ38k

21. Ляховицкий М.В., Вишневский Е.И. Структура речевой ситуации и её реализация в учебно-воспитательном процессе. *Иностранные языки в школе*. 1984. № 2. С. 18-23.
22. Мацнева О.А. Удосконалення в майбутніх учителів англійської мови навичок виразного читання з використанням авто фонограми. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки*. 2016. Вип. 141. С. 121-124.
23. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник / С.Ю. Ніколаєва, О.Б. Бігич, Н.О. Бражник та ін. Вид. 2-е, випр. і переробл. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
24. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
25. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах / Л.С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
26. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : Курс лекцій : навч.-метод, посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр» / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за ред. С.Ю. Ніколаєвої. Київ. : Ленвіт, 2011. 344 с.
27. Миролубов А.А. Майкл Уэст и его методика обучения чтению. *Иностранные языки в школе*. 2003. № 2. С. 46-47.
28. Москалец О.О. Навчання студентів-філологів письма англійською мовою з використанням комп'ютерних технологій : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / КНЛУ. Київ, 2009. 274 с.
29. Носонович Е.В. Методическая аутентичность учебного текста : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Тамбов, 1999. 175 с.

30. Осадча Н. В. Методичні рекомендації з організації процесу формування у старшокласників лінгвосоціокультурної компетентності в англomовному читанні на уроках країнознавства. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки*. 2016. Вип. 141. С. 145-147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_141_35.
31. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. Москва : Русский язык, 1989. 276 с.
32. Пахомова Т.О. Читання художньої літератури в контексті формування іншомовної компетенції. *Studia Germanica et Romanica: Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання* : науковий журнал / голов, ред. В.Д. Каліущенко. Донецьк : ДонНУ, 2004. № 1. С. 118-126.
33. Першукова О.О. Модернізація навчання іноземних мов у Європейському освітньому просторі. *Порівняльно-педагогічні студії* : Науково-педагогічний журнал. 2009. № 1. С. 93-104.
34. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання) : проект / кол. авт. : С.Ю. Ніколаєва, М.І. Соловей, Ю.В. Головач та ін. Вінниця : Нова книга, 2001. 246 с.
35. Професійно орієнтоване навчання іноземних мов у старшій профільній і вищій школі : проблеми і перспективи : колективна монографія / А.А. Сажко, Л.Я. Зеня, О.В. Бирюк та ін. / за заг. ред. Л.А. Сажко. Київ : Вид.центр КНЛУ, 2015. 225 с.
36. Рабинович Ф.М., Рогова Г.В., Сахарова Т.Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. Москва : Просвещение, 1991. 287 с.
37. Радецька С.В. Методика навчання майбутніх економістів професійно спрямованого читання англійською мовою з використанням комп'ютера : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2004. 260 с.
38. Разуваева Т.А. Формирование читательской компетентности студентов факультета иностранных языков : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук : 13.00.08. Тула, 2006. 23 с.
39. Смелянська В.В. Використання Jigsaw Reading на початковому етапі

- навчання іноземної мови студентів вищої мовної школи. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки*. 2016. Вип. 141. С. 174-178.
40. Соловова Е.Н. Обучение чтению. *Методика обучения иностранным языкам : базовый курс лекций : пособие для студентов пед. вузов и учителей*. Москва : Просвещение, 2002. С. 140-163.
41. Сорочинська С. Читання та аудіювання. *English*. 2016. № 3 (675). С. 30-31.
42. Ставцева И.В. Особенности чтения в современном обществе. *Образованного и наука XXI век : материалы 7-й Межд. науч.-практ. конф. Филологични науки*. София : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2011. Т. 12. С. 47-49.
43. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах : Колективна монографія / С.Ю.Ніколаєва, Г.Е. Борецька, А.В. Майер, О.М. Устименко, В.В. Черниш та ін. / за ред. С.Ю. Ніколаєвої; техн.ред. І.Ф. Соболевої. Київ : Ленвіт, 2015. 444 с.
44. Тамбовкина Т. Ю. Самообучение иностранным языкам в языковом вузе: концепция учебного курса. *Иностранные языки в школе*. 2007. № 8. С. 77-84.
45. Фоломкина С.К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе. Москва : Высшая школа, 1987. 207 с.
46. Черниш В.В. Навчання англомовного читання та аудіювання із застосуванням аудіокнижок художніх творів (середня загальноосвітня школа з поглибленим вивченням іноземної мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02. Київ, 2001. 21 с.
47. Чернявская Л. А. Роль коммуникативных задач и учёт ситуаций общения при обучении чтению. *Иностранные языки в школе*. 1986. № 3. С. 20-25.
48. Шапошнікова Л.М. Особливості формування іншомовної компетенції у читанні як одного з методів самостійної роботи студентів. *Педагогічний дискурс*. 2013. Вип. 14. С. 457-461.
49. Шастова І.В. Методи навчання шестирічних школярів техніки читання англійською мовою. *Іноземні мови*. 2013. № 1. С. 17-23.
50. Шевченко С.І. Формування комунікативної компетенції в читанні

- англійською мовою із застосуванням комп'ютерних технологій у вищих навчальних закладах : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ : Б.В., 2004. 22 с.
51. Шкловська О.Н. Формування читацької компетенції старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури: автореф. дис. на здобуття ступеня ... канд пед наук. Київ, 2007. 22 с.
52. Active Reading Strategies : *Remember and Analyze What You Read* : The McCraw Center for Teaching and Learning. URL: <https://mcgraw.princeton.edu/active-reading-strategies>
53. Ahrens P., Solovova E. Reflections on Learning and Teaching : A video-based professional development materials for teachers of English. The British Council-Dinternal, 2000.
54. Brandes N. Developing Reading Skills. *English* (language & culture / weekly). 2010. № 21-22. С. 52-54.
55. British Council: Learn English. URL: <http://learnenglish.britishcouncil.org/en/>
56. Common European Framework of Reference for Languages : Learning, Teaching, Assessment. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 260 p. URL: http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Cadre1_en.asp
57. Dash N., Dash M. Teaching English as an Additional Language. URL: <http://books.google.com/books?id=n5cdkRZtUFAC&printsec=frontcover&dq=teaching+english+as+an+additional+language&hl>
58. Dobrovol's'yi O. Benefiting from Reading Independently. *English* (language & culture / weekly). 2010. № 21-22. С. 55-56.
59. Earl A. Taylor. The Fundamental Reading Skill. *Journal of Developmental Reading*. International Literacy Association and Wiley Vol. 1, No. 4 (Summer, 1958), pp. 21-30. URL: <https://www.jstor.org/stable/40013265>
60. Grellet F. Developing Reading Skills : A Practical Guide to Reading Comprehension Exercises. Cambridge University Press, 1981. URL: <https://www.cambridge.org/us/cambridgeenglish>
61. Jeremy H. How to teach English. Essex : Pearson Education Limited, 2007. 99 p.

62. Kalko V.O. Developing English reading skills of secondary school students. *Іноземні мови*. 2015. № 4. С. 19-22.
63. Maley A. Short and Sweet. Short Texts & How to Use Them. Cambridge : Cambridge University Press, 1995. URL: <https://www.goodreads.com/book/show/708543>
64. McCarter S., Whitby N. Improve Your IELTS Reading Skills. Macmillan Ltd, 2007. 96 pp. URL: <https://www.yakaboo.ua/improve-your-ielts-reading-skills.html?gclid>.
65. Nuttall C. Teaching Reading Skills in a Foreign Language. New Edition. NIA, 1996. 290 p. URL: <https://eric.ed.gov/?id=ED399531>
66. Paris S.G. Reinterpreting the development of reading skills. *Reading Research Quarterly*. Vol. 40. Issue 2. 09 November 2011. P. 184-202. URL: <https://doi.org/10.1598/RRQ.40.2.3>
67. Sadoski M. Conceptual Foundations of Teaching Reading. New York : The Guilford Press, 2004. 156 p.
68. Reading with Pleasure : навч.-метод. посібник із самост. роботи. Укл.: Галайбіда О.В., Діяконович І.М., Кришталюк Г.А., Кужель О.М., Мельник І.В., Хохель Д.Ю. Кам'янець-Подільський : ВПП «Апостроф», 2018. 88 с.
69. Scrivener J. Learning Teaching : A Book for English Language Teachers. Oxford : Macmillan Publishers Ltd., 2005. 431 p.
70. Trosky O.S. Initial Instructional Steps to Successful Reading in English. *English (language & culture / weekly)*. 2010. № 21-22. С. 16-19.
71. Watkins P. Teaching and Developing Reading Skills: Cambridge Handbooks for Language Teachers Paperback. February 22, 2018. URL: <https://www.amazon.com/Teaching-Developing-Reading-Skills-Cambridge/dp/1316647315>
72. Wyse D. Synthetic phonics and the teaching of reading. *British Educational Research Journal*. Vol. 34, Issue 6, 2008. P. 691-710.

